

مطالعات اجتماعی پایه می، هشتم

درس ۴ (وظائف دولت)

حمیرا صادقی

دبیر مطالعات اجتماعی استان کرمان

درسنامه درس ۴

دولت و شهروندان

منظور از **شهروندان**، اتباع یک کشور اند.

مفهوم واژه شهروند:

همه کسانی که تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران را دارند، چه شهری باشند، چه روستایی و عشایر، چه در داخل کشور زندگی کنند و چه در خارج از کشور، شهروند ایران محسوب می شوند.

حقوق شهروندی

- (۱) حق بهره مندی از خدمات دولت
- (۲) حق آزادی بیان
- (۳) حق اظهار نظر و انتقاد

شهروندان در رابطه
با دولت، حقوق و
مسئولیت هایی
دارند؛ برای مثال:

مسئولیت های شهروندی

- (۱) احترام به قوانین و مقررات کشور و رعایت آنها
- (۲) همکاری با دولت
- (۳) پرداخت مالیات
- (۴) دفاع از کشور به هنگام جنگ

مهم ترین وظایف دولت و رئیس جمهور:

۱) شرایط و لوازم سواد و آموزش، بهداشت، شغل مناسب، رفاه، امنیت، فرهنگ و اخلاق اسلامی را در جامعه فراهم کند.

۲) دولت، همچنین وظیفه دارد تجهیزات زیربنایی و خدمات عمومی مانند ساختن راه و جاده، پل، بیمارستان، مسکن، مدرسه، سد، مخابرات، آب، برق و گاز و ... را در کشور، گسترش دهد.

۳) اجرای قوانین و مصوبات مجلس (پس از تصویب مجلس شورای اسلامی از وظایف مهم دولت است.

۴) امضای قراردادهایی که بین ایران و کشورهای دیگر بسته می شود.

۵) امضای استوارنامه سفیران کشور ما و پذیرش استوارنامه سفیران سایر کشورها.

۶) اعطای نشان های دولتی و ...

دولت و مجلس

یکی از اقدامات دولت ها، **تنظیم لایحه در امور مختلف** است. (لایحه: پیشنهادی است که از طرف دولت به مجلس ارائه می شود).

این لوایح برای **تصویب و قانونی شدن** به **مجلس شورای اسلامی** فرستاده می شود.

رابطه مجلس با دولت:

۱) نمایندگان مجلس بر فعالیت های دولت **نظارت** می کنند.

۲) حق **سؤال کردن** از رئیس جمهور و وزرا را دارند.

نمایندگان ممکن است از عملکرد رئیس جمهور یا هر یک از وزیران سؤال کنند. در این صورت رئیس جمهور یا وزیری که از او سؤال شده باید در مجلس حاضر شود و به سؤال نمایندگان پاسخ دهد

۳) گاهی نیز ممکن است مجلس، وزیری را **استیضاح** کند.

هزینه های دولت:

دولت فعالیت های مختلفی را در زمینه آموزش، بهداشت، اوقات فراغت، حفاظت از محیط زیست، مسکن، کشاورزی، صنعت و ... انجام می دهد. همچنین دولت برای اقدامات عمرانی مثل ساختن پل، جاده، فرودگاه، نیروگاه برق و ... باید سرمایه گذاری کند.

بیشتر بدانیم

برنامه های یک روز از زندگی یک رئیس جمهور

- * ۵ بامداد اقامه نماز صبح و تلاوت قرآن کریم
- * ۶ صرف صبحانه در جمع خانواده
- * حضور در دفتر کار، مطالعه و بررسی روزنامه ها و آخرین اخبار داخلی و خارجی
- * ۶:۴۰ مطالعه نامه های اداری و صدور دستورات لازم
- * ۷ شرکت در جلسه هیئت وزیران و گفت و گو در مورد برنامه های انجام شده ...
- * دیدار با گروه ها و اقشار مختلف مردم (دیدار با جانبازان)
- * ۱۰:۳۰ اقامه نماز ظهر و عصر
- * ۱۳ (ظهر) صرف ناهار با مقامات مهمان خارجی
- * ۱۴ پذیرفتن استوارنامه سفیر یکی از کشورها
- * حضور در جلسات و شوراهایی که طبق قانون، ریاست آن بر عهده رئیس جمهور است (شورای عالی امنیت ملی)
- * ۱۶ استراحت کوتاه
- * ۱۸ مصاحبه مطبوعاتی
- * ۱۸:۳۰ اقامه نماز مغرب و عشا
- * ۲۰:۳۰ شرکت در مراسم تجلیل از منحصمان برتر کشور
- * و صرف شام با آنها
- * ۲۱:۳۰

به طور کلی در کشور ما درآمدهای دولت را می توان به سه بخش تقسیم نمود

سایر درآمدها

درآمدهای حاصل از مالیات

درآمدهای حاصل از صادرات نفت

تعریف مالیاتی:

مالیات پولی است که بر طبق قانون، افراد و مؤسسات به دولت می پردازند تا در جهت اداره امور کشور، مورد استفاده قرار بگیرد

سایر درآمدها مثل

درآمدی که دولت از بابت ارائه خدمات برق، آب، گاز و تلفن به مردم، به دست می آورد یا درآمدهای مربوط به خدماتی مانند صدور گواهینامه رانندگی، سند مالکیت، گذرنامه و نظایر آن، یا درآمدهای ناشی از سرمایه گذاری در صنایع بزرگ از دیگر درآمدهای دولت هستند.

بودجه

پیش بینی درآمدها

پیش بینی هزینه ها

بودجه به زبان ساده یعنی پیش بینی دخل و خرج دولت یا همان درآمدها و هزینه ها.

بودجه سندی است که دولت در آن درآمدها و هزینه های یک کشور را برای یک سال، معین می کند. یکی از وظایف مهم دولت ها، تنظیم لایحه بودجه است.

این سند باید در مجلس شورای اسلامی تصویب شود. علاوه بر آن، مجلس بر درآمدها و هزینه های دولت نظارت می کند.

بیشتر بدانیم

واژه‌ها

کابینه (دولت): رئیس جمهور، معاونان و وزیران وی.

رجال: مردان، بزرگان، مردان نامی

رأی اعتماد: اصطلاحی مربوط به مجلس است. منظور رأی است که در آن نمایندگان مجلس، صلاحیت دولت یا وزیری را برای آن سمت تأیید کنند و به آن رأی مثبت دهند.

استوارنامه: هر سفیری که مأمور می‌شود برای خدمت به کشور دیگری برود، معرفی نامه‌ای از رئیس کشور خود (رئیس جمهور، پادشاه و...) برای رئیس کشور میزبان می‌برد و به وی تسلیم می‌کند که آن را استوارنامه می‌گویند.

لایحه: پیشنهادی است که از سوی دولت به مجلس ارائه می‌شود. این پیشنهاد درباره موضوعی است که ابتدا در هیئت دولت تصویب شده و سپس برای تبدیل شدن به قانون به مجلس ارائه می‌شود تا نمایندگان مجلس آن را تأیید کنند.

استیضاح: یعنی توضیح خواستن. وقتی نمایندگان، وزیری را استیضاح می‌کنند، او باید در مجلس حاضر شود و درباره موضوع مورد نظر نمایندگان توضیح دهد. سپس باید دوباره برای ادامه کار از مجلس، رأی اعتماد بگیرد.

سؤالات متن درس چهارم

۱- منظور از شهروندان، .. اتباع .. یک کشورند.

۲- چه کسانی شهروندان ایران محسوب می شوند؟ همه کسانی که تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران را دارند، چه شهری باشند، چه روستایی و عشایری، چه داخل کشور زندگی کنند و چه در خارج از کشور، شهروند ایران محسوب می شوند.

۳- شهروندان در رابطه با دولت چه حقوقی دارند؟ آنها حق دارند از خدمات دولت در زمینه های مختلف بهره مند شوند، و حق دارند آزادی بیان، اظهار نظر و انتقاد داشته باشند.

۴- شهروندان کشور چه وظیفه ای نسبت به دولت دارند؟ وظیفه دارند به قوانین و مقررات کشور احترام بگذارند و آنها را رعایت کنند، با دولت مشارکت و همکاری صمیمانه داشته باشند، مالیات خود را بپردازند و در هنگام جنگ از کشور دفاع کنند.

۵- مهمترین وظایف دولت بر اساس قانون اساسی چیست؟ دولت موظف است شرایط و لوازم سواد و آموزش، بهداشت، شغل مناسب، رفاه، امنیت، فرهنگ و اخلاق اسلامی را در جامعه فراهم کند. دولت همچنین وظیفه دارد تجهیزات زیربنایی و خدمات عمومی مانند ساختن راه و جاده، پل، بیمارستان، مسکن، مدرسه، سد، مخابرات، آب، برق و گاز و ... را در کشور، گسترش دهد.

۶- اجرای قوانین و مصوبات مجلس شورای اسلامی از وظایف مهم دولت است. صحیح (*) غلط ()

۷- وظایف و اختیارات رئیس جمهور را نام ببرید.

✓ امضای قراردادهایی که بین ایران و کشورهای دیگر بسته می شود

✓ امضای استوار نامه سفیران کشور ما و پذیرش استوار نامه سفیران سایر کشورها

✓ اعطای نشان های دولتی

۸- تنظیم لایحه بر عهده .. دولت .. است.

۹-لوايح تنظيم شده توسط دولت براي تصويب و قانوني شدن به كجا فرستاده مي شود؟ مجلس شوراي اسلامي

۱۰-وظيفه نظارت بر فعاليتهاي دولت بر عهده كيست ؟ بر عهده نمايندگان مجلس

۱۱-سؤال كردن از رئيس جمهور و وزرا توسط نمايندگان چگونه انجام مي شود؟ نمايندگان ممكن است از عملکرد رئيس جمهور يا هر يك از وزيران سؤال كنند. در اين صورت رئيس جمهور يا وزيري كه از او سؤال شده بايد در مجلس حاضر شود و به سؤال نمايندگان پاسخ دهد. گاهي نيز ممكن است مجلس، وزيري را استيضاح كند.

۱۲-دولت در چه زمينه هايي فعاليتهاي مختلفی انجام مي دهد؟ در زمينه هاي آموزش، بهداشت، اوقات فراغت، حفاظت از محيط زيست، مسكن، كشاورزي، صنعت و ... انجام مي دهد. همچنين براي اقدامات عمراني مثل ساختن پل، جاده، فرودگاه، نيروگاه برق و ... سرمايه گذاري كند.

۱۳- دولت براي اداره امور کشور بايد .. درآمد .. داشته باشد تا بتواند هزینه کند.

۱۴- درآمد دولت به چند بخش تقسیم می شود؟ درآمدهای حاصل از صادرات نفت- درآمدهای حاصل از مالیات -- سایر درآمدها

۱۵- بخشی از درآمدهای دولت از راه .. مالیات .. تأمین می شود.

۱۶- مالیات چیست؟ مالیات پولی است که بر طبق قانون، افراد و موسسات به دولت می پردازند تا جهت اداره امور کشور، مورد استفاده قرار بگیرد.

۱۷- سایر درآمدهای دولت غیر از مالیات و نفت از چه راه هایی است؟ درآمدهایی از بابت ارائه خدمات برق، آب، گاز و تلفن به مردم، صدور گواهینامه رانندگی، سند مالکیت، گذرنامه و نظایر آن، یا درآمدهای ناشی از سرمايه گذاري در صنايع بزرگ.

۱۸- کدام بخش از درآمدهای دولت نسبت به دیگر موارد کوچکتر است؟ سایر درآمدها

۱۹- بودجه چیست؟ بودجه به زبان ساده یعنی پیش بینی دخل و خرج دولت یا همان درآمدها و هزینه ها. بودجه سندی است که دولت در آن درآمدها و هزینه های یک کشور را برای یکسال، معین می کند.

۲۰- یکی از وظایف مهم دولتها، ... تنظيم لايحه بودجه .. است.

پاسخ فعالیت ها

۱_ فرض کنید رئیس جمهور می خواهد از منطقه ای که شما در آن زندگی می کنید(شهر، روستا یا استان) بازدید یک روزه داشته باشد و از شما خواسته اند که برنامه زمانی این بازدید را بنویسید .به طور گروهی همفکری کنید و برنامه ای برای این بازدید بنویسید .در برنامه خود معین کنید رئیس جمهور از کدام مناطق دیدن کند .با چه کسانی ملاقات و گفت و گو کند و... ، برای هر کار زمانی را در نظر بگیرید.

بر عهده دانش آموز

۲ -با استفاده از منابع مختلف (روزنامه ها، پایگاه اینترنتی دولت و...) درباره یکی از فعالیت های رئیس جمهور یا هیئت دولت، خبر و عکس تهیه کنید و به کلاس بیاورید.

بر عهده دانش آموز

۳ -کاربرگه شماره (۲) دولت را انجام دهید.

۴ -گفت و گو کنید : به نظر شما متکی بودن در آمد یک کشور به صادرات نفت چه معایبی دارد؟ برای حل این مشکل چه راههایی را باید در نظر گرفت؟

سبب وابستگی کشور به نفت می شود که در مواقع بحرانی مانند نوسانات قیمت جهانی، یا تحریم و جنگ با کاهش درآمد و مشکلات اقتصادی همراه می شود.

باید با تکیه بر علم و فناوری، فعالیت در زمینه های کشاورزی و صنعت، حمایت از تولیدات داخلی و ملی، صادرات غیرنفتی را گسترش داد تا وابستگی به نفت کمتر شود.